

**РАДЯНСЬКЕ ІНОМОВЛЕННЯ ПЕРІОДУ «ПЕРЕБУДОВИ»
НА ПРИКЛАДІ «РАДІО КИЇВ»**

На основі архівних документів проаналізовано особливості діяльності українського міжнародного радіомовлення у контексті ідеологічної боротьби Радянського Союзу під час «холодної війни». Визначено тематику мовлення, специфіку систематичного ведення пропаганди та контрпропаганди, організацію радіоперехоплень та глушіння «ворожих голосів». Акцентовано на значенні іномовлення в політиці СРСР і подальших процесах суспільно-політичних трансформацій незалежної України.

Ключові слова: іномовлення, «Радіо Київ», пропаганда, контрпропаганда, «перебудова», УРСР, Радянський Союз, «холодна війна».

I. Вступ

Розгортання масштабних інформаційних воєн, залучення засобів масової інформації до вирішення політичних питань стає дедалі поширенішим у сучасному світі. І в той час, коли інші країни витрачають мільйони доларів на фінансування своїх ЗМІ та пропагандистських каналів за кордоном, Україна лише стає на шлях розбудови національного іномовлення. Попри те, що українська служба іномовлення існує понад 60 років, сучасну її діяльність навряд чи можна назвати успішною. Створене в 1950 р. управління іномовлення Радянської України давно вийшла з орбіти Москви, але, на жаль, цей важливий вид ЗМІ після розпаду СРСР зазнав занепаду й зараз дуже поступається тій же Росії. При цьому під час ведення «холодної війни» у другій половині ХХ ст. українське мовлення відіграло важливу роль у зовнішньополітичній діяльності Радянського Союзу.

У кінці 80-х – на початку 90-х рр. ХХ ст. діяльність української радіостанції «Радіо Київ», як і всіх інших соціальних інституцій, потрапила в русло «перебудови» – масштабних політико-ідеологічних реформ, що проводилися в СРСР у 1985–1991 рр.

Радіомовлення як один із найпотужніших соціально-комунікаційних інститутів відіграло вагомий роль у формуванні позиції радянських громадян, українців за кордоном та іноземців щодо Союзу й Радянської України.

Вивчення історії українського іномовлення, його значення для сучасності є надзвичайно актуальним. Увага до цієї теми зумовлена тим, що вона не досліджена цілком науковцями.

Міжнародне мовлення, радіопропаганду, інформаційні протистояння під час «холодної війни» розглядали радянські вчені М. Бусленко, П. Гуревич, В. Дубровін, А. Панфілов, В. Ружніков. Один із співробітників іномовлення УРСР М. Соломатін захистив кандидатську дисертацію на тему «Сучасні американські теорії свободи буржуазної преси на службі антикомунізму». Як співробітник Академії наук УРСР, він досліджував проблеми міжнародної ідеологічної боротьби. Зокрема, у виданій 1986 р. книжці «Війна в ефірі» автор зазначав, що в той час мовлення на Україну протягом 28 годин на добу вели 22 західні радіостанції, серед них «Голос Америки», «Бі-бі-сі», «Німецька хвиля», «Свобода», «Радіо Ватикан» та ін. [2, с. 5]. Власне, автор намагається викрити роботу цих «імперіалістичних радіоцентрів», їх роль у «розв'язанні психологічної війни проти СРСР».

Лише після розпаду СРСР з'являються ідеологічно незаангажовані дослідження феномена іномовлення та історії його становлення. Про деякі аспекти діяльності всесвітніх служб радіомовлення, їх сучасний стан та перспективи діяльності у своїх працях писали українські дослідники О. Гоян, О. Гресько, Л. Губерський, В. Лизанчук, І. Мащенко, В. Миронченко, А. Москаленко, М. Нагорняк, Л. Павленко, В. Полковенко, Г. Почепцов, Т. Петрів, А. Чічановський. Як зазначає Г. Почепцов, Радянський Союз можна розглядати як державу, яка контролювала всі складові процесу створення та передачі новин, «саме тому щодо нього й виникає поняття тоталітарний» [3, с. 190].

Історію українського іномовника «Радіо Київ» ми умовно співвідносимо з основними віхами історії СРСР у ХХ ст. та ділимо на три періоди: діяльність у період післявоєнних років та «хрущовської відлиги» (1950-ті рр. – перша половина 1960-х рр.), у період «застою» (друга половина 1960-х рр. – перша половина 1980-х рр.) та «перебудови» (кінець 1980-х рр. – початок 1990-х рр.).

II. Постановка завдання

Метою цієї статті є вивчення на основі архівних документів особливостей діяльності українського іномовлення в період «перебудови».

III. Результати

Джерельну базу дослідження становлять матеріали Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України (ЦДАВО) та Центрального державного архіву громадських об'єднань України (ЦДАГО). Зокрема, це документи про діяльність редакцій радіомовлення, нормативно-правові акти, тексти передач, листи й відгуки слухачів, листування ЦК КПУ з Держтелерадіо (органом, що опікувався інформаційною політикою України), плани роботи Комісії із зовнішньополітичної пропаганди та контрпропаганди, довідки, звіти відділів ЦК тощо.

Перші 12 років від початку створення у 1950 р. іномовлення велося лише українською мовою. Цільовою аудиторією були вихідці з України та нащадки українців, що мешкали в США, Канаді та Західній Європі. Лише у 60-х рр. запускається мовлення для місцевих жителів: у 1962 р. розпочала роботу англомова редакція, у 1966 р. була заснована німецька редакція, у 1968 р. – молдавська (мовлення таємно велося на Румунію) [1, с. 70–71].

Період «перебудови» характеризувався такими змінами в суспільно-політичному та інформаційному аспектах життя: упровадження політики гласності й демократизації, підвищена увага до національного питання, відмова від надмірної критики капіталізму, поліпшення відносин із США та країнами Західної Європи. Ці зміни значною мірою торкнулися засобів масової інформації. Вони впроваджувалися поступово, щороку змінюючи вектор діяльності міжнародної мовлення від суто радянського до національно налаштованого мовника, який представляв інтереси української держави з 1991 р.

Варто зазначити, що до 1980-х рр. на українському радіо була впроваджена чітка система діяльності радянського мовлення в інтересах партії, підготовки пропагандистських та контрпропагандистських передач. Вони базувалися на спеціальному комплексному тематичному плані, який затверджувався на кожне півріччя у ЦК КПУ та Державному комітеті УРСР з телебачення і радіомовлення. Підготовка таких передач передбачала участь у ній усіх відділів (від суто пропагандистського до художньо-мистецького спрямування). Автори готували до ефіру інформаційні та аналітичні матеріали, які коментували журналісти-міжнародники, учені інститутів Академії наук. До інтерв'ю та виступів на актуальні теми запрошували політиків, громадських діячів, представників церкви, письменників, артистів тощо. Велику увагу приділяли літературно-художньому радіомовленню як одному з найактивніших засобів масового спілкування. Тобто кожен матеріал радіоефіру – від новини до пісенної композиції – ніс певне смислове навантаження та виконував свою ідеологічну роль.

Для різних напрямів мовлення готували окремі тексти передач, які враховували особливості кожного регіону. Редакції іномовлення готували програми на політичну, економічну, спортивну, культурну, наукову тематику. Це були такі програми, як «Поштова скринька», «ДХ-клуб» (для радіолюбителів), «Музика з України», «На музичній хвилі», радіоальманах «В сім'ї вольній, новій», радіожурнал «День України», а також рубрики «Привіт з Києва», «У світлі фактів», «Наука-людині», «Наука і техніка», «Ровесник», «Сторінки історії», «Демократія», «Політична студія Радіо Київ», «Культура і життя», «Наш вільний час», «Літературні читання», «Права і свободи», «Вища школа» та ін. До кінця 1980-х рр. уся робота співробітників редакцій радіомовлення велася під пильним контролем органів влади.

До 1990 р. середньодобовий обсяг мовлення на зарубіжні країни становив 7,5 годин [10, арк. 6]. Передачі транслювалися на всі континенти, про що свідчать листи слухачів. Щороку управління іномовлення отримувало в середньому 10–11 тисяч листів слухачів з різних куточків світу. Статистику щодо кількості листів та короткі огляди їх тематики щомісяця готував відділ листів Держтелерадіо для ознайомлення керівництву. Наведені цитати з листів слухачів часто свідчили про ефективність пропаганди українського іномовлення, крім того, вони давали можливість дізнатися думку аудиторії про тематику та чутність передач:

С. Морадин, Англія: «Слухаючи вас, я шкодую, що в молодості не повернувся додому... Під час війни українські буржуазні націоналісти повбивали багатьох наших земляків, а тепер, сховавшись за кордоном, розповідають всяку гидоту про Радянську державу. В міру своїх сил намагаюся спростовувати їх. І в цьому мені дуже допомагають ваші передачі» [6, арк. 216];

Т. Шидловський, Аргентина: «Відчуваю велику ностальгію за рідною землею. Тому намагаюся слухати радіопередачі з Києва, записувати їх на плівку і прокручувати своїм знайомим. Слухають їх навіть найзапекліші націоналісти...» [6, арк. 216];

Е. Вотс, Нова Зеландія: «Слухаючи Радіо Київ ми довідуємося про спосіб життя людей іншого світу, відмінного від західного» [4, арк. 251];

К. Габель, ФРН: «Теми ваших коментарів досить різноманітні. Але при цьому спостерігається тенденція до надто одностороннього висвітлення слабких сторін капіталізму. Напевно, треба говорити не тільки про перевагу соціалізму, а й згадувати про його проблеми. І ще – чому так мало типово українських коментарів?» [4, арк. 251 зв.];

О. Яровий, Австралія: «Навіть на кращі приймачі вас чути ледь-ледь, практично надходить тільки шепіт, на відміну від наприклад «Радіо Свободи» чи «Німецької хвилі» [4, арк. 251 зв.];

С. Пеліспарі, США: «Більш за все у ваших програмах мені подобаються радіомости. Яка блискуча нагода для людей обох країн висловити свої думки!» [9, арк. 133 зв.].

Крім пропаганди та контрпропаганди, працівники радіо застосовували такі методи боротьби із «ворожими» радіостанціями західних країн, як глушіння та радіоперехоплення.

Прийом та записи «ворожих» програм здійснювалися за допомогою спеціальної апаратури, яка була розміщена в смт Макарів Київської області [12, арк. 8]. Далі їх на плівках передавали до створеної в Києві редакції зарубіжної радіоінформації. Там тексти прослуховували, розшифровували та надсилали відповідним органам. На основі цих матеріалів готували звіти, щоденні бюлетені, рекомендації працівникам щодо тем матеріалів – як для іномовлення, так і для внутрішньої пропаганди. Це все здійснювалося в режимі повної таємності.

У 1980-х рр. в Україні працювало 307 передатчиків, які здійснювали радіопротидію. Такі радіоцентри розташовувалися в 9 обласних центрах: Дніпропетровську, Донецьку, Києві, Львові, Одесі, Сімферополі, Ужгороді, Харкові, Чернівцях. Глушіння застосовували щодо таких радіостанцій: «Свобода», «Вільна Європа», «Голос Америки», «Бі-бі-сі», «Німецька хвиля», а також станцій, які вели своє мовлення з Албанії, Ізраїлю, Китаю, Південної Кореї [12, арк. 21–20].

У 1986 р. тодішній голова Держтелерадіо Микола Охмакевич (очолював його в 1979–1991 рр.) під час виступу в Академії суспільних наук при ЦК КПРС зазначав, що Україна та наш народ завжди були об'єктом найпильнішої уваги «антисовєтчиков всех мастей». При цьому акцентували, що вітчизняні журналісти за десятки років роботи радіомовлення накопичили цікавий досвід контрпропагандистської роботи, зокрема, «в таких найважливіших її аспектах, як протидія, нейтралізація імперіалістично-націоналістичної пропаганди» [5, арк. 62]. При цьому пропонували надати контрпропагандистській роботі на радіо більшої наступальності та наукової обґрунтованості, а для цього чіткіше вивчати аргументи та основні тези противника, оперативніше подавати новини, збалансовано поєднувати контрпропагандистські передачі та матеріали «позитивної нейтралізації». Також ішлося про запровадження наукових розробок ведення довгострокових пропагандистських кампаній.

Унаслідок зміни зовнішньополітичного вектора поступово відбувалося потепління відносин СРСР із Заходом. Відповідно, щороку зменшувалася критика й згладжувалася агресивна наступальність контрпропаганди, «ворожі голоси» (західні радіостанції) перетворювалися із затятих противників на об'єкт для наслідування.

Надзвичайно важливим для розвитку журналістики став етап перегляду стандартів і принципів роботи у зв'язку із гласністю та процесами демократизації. Тексти для програм радіо уже намагалися готувати жвавішими й цікавішими, без штампів та стандартних фраз. І хоча інформаційний ефір усе ще був майданчиком для трансляції інтересів партії, це робили вже з використанням новіших прийомів роботи: оперативності, подачі коментарів різних сторін, глибокого аналізу, серйозних узагальнень.

У період «перебудови» чи не вперше заговорили про професійну етику та відповідальність журналістів за достовірність і об'єктивність матеріалів, які готують до ефіру. Керівництво Держтелерадіо визнавало, що деякі автори з «незвичайною легкістю маніпулюють фактами», присвоюють собі право «на істину в останній інстанції» і з цим пропонувало боротися [8, арк. 26–27].

Починаючи з 1985 р., на радіо суттєво змінили застарілий репертуар та тональність програм. Саме в період «перебудови» проводять перші прямі ефіри, радіомости між країнами – колишніми ворогами. Радіомовлення переводили з «дикторських на коментаторські рейки», воно ставало трибуною гласності та демократизму.

Нові виклики відкрили перед журналістами нові можливості, але водночас і оголили старі проблеми. Керівництво Держтелерадіо наголошувало на двох основних перешкодах для розвитку радіомовлення: недостатній кількості високопрофесійних кадрів (журналістів, режисерів, коментаторів) і слабкій матеріально-технічній базі київських редакцій. Оснащення було в рази гіршим і порівняно із центральним Московським телерадіомовленням, і тим паче із західними станціями. За даними голови Держтелерадіо, у технічному відношенні московські ЗМІ відставали від Японії й США на 10–12 років, УРСР перебувала ще в складніших умовах [8, арк. 14].

Показовим у цій проблемі є емоційне звертання М. Охмакевича до редакторів місцевих газет з проханням не порівнювати роботу київських редакцій з московськими. «Якщо виникає така нагальна необхідність провести паралель, то я вам раджу зробити краще фотомонтаж багатопверхового комплексу в Останкіно, де розміщено тільки телебачення; нового комплексу, побудованого до Олімпіади, де розміщено тільки союзне радіо, і комплексу на П'ятницькій, де розміщено тільки іномовлення. А поруч розмістити фотографію нашого чотириповерхового, затиснутого з усіх боків будинку на Хрещатику, 26, де розміщено телебачення, республіканське радіомовлення, іномовлення і телецентр. І нехай би ваші читачі і ви разом з ними дали відповіді на запитання: «Что бы это значило?» [8, арк. 10].

Через недостатній розвиток технічної бази невіршеними залишалися питання поганої чутності українських радіопередач за кордоном. Із цими проблемами постійно стикалися ще в 1950–1970-х рр. Наприкінці 1980-х рр. повідомляли про дуже погану чутність українських передач у центральних і північних штатах США, на західному узбережжі Канади, Балтійському узбережжі НДР і ФРН, на південному заході ФРН, північному сході Австрії тощо. На всіх частотах спостерігалися перешкоди, затухання сигналу, нестійкий прийом [6, арк. 216 зв.]. Усі ці проблеми, а також нові виклики, пов'язані зі зміною зовнішньополітичного курсу ЦК, стали наріжним каменем для співробітників радіоредакцій.

У кінці 1980-х рр. однією з основних тем світового медіапростору, яка змінила світогляд покоління й послугувала поштовхом до розпаду СРСР, стала аварія на Чорнобильській АЕС у 1986 р. Спочатку радянська влада прагнула приховати від населення сам факт вибуху, а в подальшому й наслідки катастрофи. Відтак, у перші місяці після аварії інформація в ЗМІ, особливо на іномовленні, була спрямована на нейтралізацію негативних наслідків аварії на ЧАЕС. Журналісти робили максимум для того, щоб показати світові, як влада успішно вирішує проблему, і що серйозних загроз через вибух немає.

Наприклад, у серпні 1986 р. в англійській редакції «Радіо Київ» прозвучав такий матеріал у рубриці «Поштова скринька»: «Такого великого напливу туристів, як в минулі роки влітку, ми, звичайно, не маємо. Цьому посприяли західні засоби масової інформації, які оголосили Київ ледве не «мертвим» містом після аварії на Чорнобильській АЕС. Мені здається, ті, хто повірив чуткам і змінили свої плани, можуть лише пожалкувати, бо перебування у Києві цілком безпечно для здоров'я людини. Хочете послухати думку авторитетної людини з цього приводу? Будь ласка» [7, арк. 24]. Далі коментатор навела запис інтерв'ю з американським спеціалістом з радіологічної медицини Робертом Гейлом, який брав участь у лікуванні потерпілих під час чорнобильської аварії. Він, дійсно, розповів про те, що відвідує Київ з дружиною і трьома дітьми, і запевняв, що в столиці перебувати безпечно.

Такі повідомлення були реакцією та численні публікації західних ЗМІ щодо ситуації навколо вибуху. Ці матеріали ретельно відстежували різні органи. Так, наприклад, відділ преси МЗС УРСР, який регулярно готував таємні звіти про закордонні публікації, у документі «Деякі тенденції та зміни в антирадянській пропаганді в другому півріччі 1986 року» зазначав, що протягом усього періоду «активно експлуатувалася тема аварії на Чорнобильській АЕС», «під лицемірним приводом «пикнування про долю жертв аварії» не припинялася злісна антирадянська кампанія українських буржуазно-націоналістичних центрів навколо Чорнобиля» [13, арк. 6–7].

У подальшому завдяки політиці гласності вектор діяльності іномовлення зміщується до більш об'єктивного та правдивого інформування громадськості. Яскравим свідченням є тема Голодомору в Україні 1932–1933 рр. Якщо спочатку її замовчували, спростовували будь-які повідомлення західних ЗМІ, то на початку 1990-х рр. ця тенденція змінилася. У 1990 р. ЦК КПУ постановив визнати, що «голод 1931–1933 рр. став справжньою трагедією народу, наслідком злочинного курсу Сталіна та його найближчого оточення». Також було рекомендовано редакціям газет, журналів, телебачення і радіо забезпечувати «правдиве, об'єктивне, засноване на документальних матеріалах, висвітлення подій, пов'язаних з голодом...» [14, арк. 29 зв.].

Таким чином, на тлі кардинальних змін політичної системи відбувалися значні зрушення в діяльності радіомовлення. У документах зустрічаються багато проектів з реформування іномовлення, збільшення обсягів на окремі напрями. У планах Держтелерадіо було організувати з 1991 р. цілодобове мовлення Українського радіо на країни Східної та Західної Європи, Америки, Австралії [10, арк. 6]. Важливим наслідком «перебудови» стало «примирення» із закордонними радіостанціями, а відтак, припинення глушіння та радіоперехоплень. А уже через кілька місяців після проголошення Україною незалежності в 1991 р. українська сторона ініціює поглиблення співпраці та обмін досвідом із західними мовниками, стажування працівників Держтелерадіо в європейських країнах, упроваджує ретрансляцію передач зарубіжних радіостанцій («Голос Америки», «Бі-бі-сі», «Німецька хвиля» тощо) [11, арк. 157–158].

IV. Висновки

Українське радіоіномовлення періоду «перебудови» зазнало значних трансформацій: з пропагандистського рупора Компартії воно поступово перетворилося на платформу для висвітлення позиції саме України. Відповідно, у роботі українського іномовника стали яскравіше простежуватися національні особливості. Насамперед, українська служба «Радіо Київ» мала свою окрему аудиторію, на яку спрямовувала мовлення – українці та вихідці з України в Північній Америці та країнах Західної Європи. Відповідно до особливостей цих слухачів і готували тексти для ефірів. Крім загальнонарадянських тем, висвітлювали суто українські новини, ситуацію в УРСР, трансливали українську музику, поезію та прозу.

Із середини 1980 рр. запроваджуються нові форми мовлення (прямі ефіри, радіомости), формується нова журналістська етика та стандарти подачі інформації. Цьому сприяли загальнополітичні процеси гласності, демократизації, поліпшення відносин із США та країнами Західної Європи, відмова від надмірної критики «капіталістичного способу життя».

Іномовлення поступово перетворилося із закритої системи на відкритий комунікаційний інститут, який транслював, насамперед, інтереси України. Водночас стали більш помітними численні недоліки в роботі українських редакцій. Слабка матеріальна база, непрофесійність та неготовність кадрів до нових змін, подальша незацікавленість держави в розбудові іномовлення, відсунення питання пропаганди й інформаційної безпеки на другий план, відхід від державної монополії на ЗМІ та створення комерційних станцій – усе це спричинило занепад українського іномовлення після здобуття незалежності. Усі масштабні плани з його розширення законсервувалися. І у XXI ст. Всесвітня служба радіомовлення України – це маловідома у світі станція, яка багато в чому досі працює за радянськими принципами й завданнями. Про це свідчить хоча б те, що більшість ефірного часу мовлення ведеться українською, і досі існують лише три іномовних редакції, що були засновані ще в 1960–1970-х рр. На жаль, українське мовлення після розпаду Радянського Союзу не зуміло переформатуватися, прийняти виклики сучасності й стати потужним представником України на міжнародній арені.

Таким чином, вивчення історії українського іномовлення, особливостей, прийомів та методів його діяльності є важливим і перспективним не лише для журналістикознавців, а й для сучасних державотворців для створення ефективного інструменту впливу України на світові процеси.

Список використаної літератури

1. Журавльова О. А. Українське міжнародне радіомовлення у період «застою» (друга половина 1960-х – перша половина 1980-х) / О. А. Журавльова // Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences. – Budapest, 2016. – IV (18). – Issue 109. – P. 70–74.
2. Соломатін М. М. Війни в ефірі / М. М. Соломатін. – Київ : Вища школа, 1986. – 88 с.
3. Почепцов Г. Інформаційна політика / Г. Почепцов. – Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – 497 с.
4. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО). – Ф. 4915. – Оп. 2. – Спр. 2343. – 255 арк.
5. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО). – Ф. 4915. – Оп. 2. – Спр. 2915. – 71 арк.
6. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО). – Ф. 4915. – Оп. 2. – Спр. 2953. – 221 арк.
7. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО). – Ф. 4915. – Оп. 2. – Спр. 3336. – 172 арк.
8. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО). – Ф. 4915. – Оп. 2. – Спр. 3431. – 50 арк.
9. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО). – Ф. 4915. – Оп. 2. – Спр. 3464. – 298 арк.
10. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО). – Ф. 4915. – Оп. 2. – Спр. 4651. – 160 арк.
11. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО). – Ф. 4915. – Оп. 2. – Спр. 4888. – 121 арк.
12. Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО). – Ф. 1. – Оп. 25. – Спр. 2402. – 22 арк.
13. Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО). – Ф. 1. – Оп. 25. – Спр. 3141. – 97 арк.
14. Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО). – Ф. 1. – Оп. 32. – Спр. 2859. – 107 арк.

Стаття надійшла до редакції 17.01.2017.

Журавлева О. А. Советское иновещание периода «перестройки» на примере «Радио Киев»

На основе архивных документов проанализированы особенности деятельности украинского международного радиовещания в контексте идеологической борьбы Советского Союза во время «холодной войны». Определены тематика вещания, специфика систематического ведения пропаганды и контрпропаганды, организации радиоперехватов и глушения «вражеских голосов». Акцентировано на значении иновещания в политике СССР и дальнейших процессах общественно-политических трансформаций независимой Украины.

Ключевые слова: иновещание, «Радио Киев», пропаганда, контрпропаганда, «перестройка», УССР, Советский Союз, «холодная война».

Zhuravlova O. Soviet International Broadcasting of the Perestroika Period With the Example of Radio Kyiv

The features of Ukrainian international broadcasting within the context of the ideological struggle of the Soviet Union during the Cold War have been analysed basing on archive documents. The source

base of the research was materials of the Central State Archives of Supreme Bodies of Power and Government along with the Central State Archives of Public Organizations of Ukraine.

In the end of 80's and in the beginning of 90's, the activities of the radio station (as well as the activities of all the other social institutions) had got into the mainstream of the Perestroika, large-scale political and ideological reforms in the USSR. Radio Kiev played an important role in the realization of the Soviet Union foreign policy and in further social and political transformations of independent Ukraine.

Within decades, the Ukrainian radio implemented the strict system for preparing propaganda and counter-propaganda broadcasting, organizing radio interceptions and jamming so-called hostile voices. Together with glasnost, democratization and relations with the West being improved, year by year, criticism was reduced and aggressive pressure of counter-propaganda was smoothed away; western radio stations were becoming not rivals but models to follow.

Since middle 1980's, new forms of broadcasting were being implemented, such as live broadcasts and radio conferences; standards of presentation were being modernized in terms of efficiency, reliability, balance. International broadcasting was no more closed system, but open communications institute highlighting the interests of Ukraine. Meanwhile, numerous imperfections in work of Ukrainian editorial offices had become more evident. Weak resources, employees being at low professional level and not ready to accept changes, the state not interested in building up international broadcasting, propaganda and informational security reduced in priority, commercial radio stations created when the government had stopped monopoly on the media were the causes of decay of Ukrainian international broadcasting after Ukraine became independent in 1991.

Key words: international broadcasting, «Radio Kyiv», propaganda, counterpropaganda, Ukrainian SSR, Soviet Union, Cold War.